

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Διήμερο Εκπαιδευτικού

6 - 8 Σεπτεμβρίου 2022

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ

«Τι και πώς αναμένεται να διδάξουν οι εκπαιδευτικοί των μικρών τάξεων στο δημοτικό σχολείο θέματα που αφορούν την προστασία του παιδιού από τη σεξουαλική κακοποίηση»

Παρουσίαση – Εισήγηση:

Δρ Σούλα Ιωάννου, ΕΔΕ Φυσικής Αγωγής, Σύνδεσμος ΕΔΕ Αγωγής Υγείας

Φιλιώ Σάββα, Σύμβουλος και Συντονίστρια Αναλυτικού Προγράμματος Αγωγής Υγείας Δημοτικής Εκπαίδευσης

Δομή Παρουσίασης

- Παρουσίαση Οδηγού **Λέμε ΟΧΙ** για την προστασία του παιδιού από τη σεξουαλική κακοποίηση

<http://agogyd.schools.ac.cy/index.php/el/yliko/didaktiko-yliko>

(Ιστοσελίδα Αγωγής Υγείας Δημοτικής Εκπαίδευσης)

<https://prod.schools.ac.cy/index.php/el/epimorfosi/ekdoseis>

(Ιστοσελίδα Προδημοτικής Εκπαίδευσης)

- Εφαρμογή δραστηριοτήτων του Οδηγού **Λέμε ΟΧΙ** από τους/τις εκπαιδευτικούς

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

8:30 - 10:30

ΓΝΩΡΙΜΙΑ – ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ -ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ

ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΟΔΗΓΟΣ ΛΕΜΕ ΟΧΙ: ΓΙΑΤΙ, ΤΙ, ΠΩΣ

10:30 – 11:00

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

11:00 – 12:45

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ:
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
ΣΥΖΗΤΗΣΗ

12:45– 13:00

ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΙ

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΓΝΩΡΙΜΙΑΣ

ΑΣ ΠΟΥΜΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΙ ΑΠΟ ΤΟ «ΧΡΩΜΑ» ΜΑΣ...

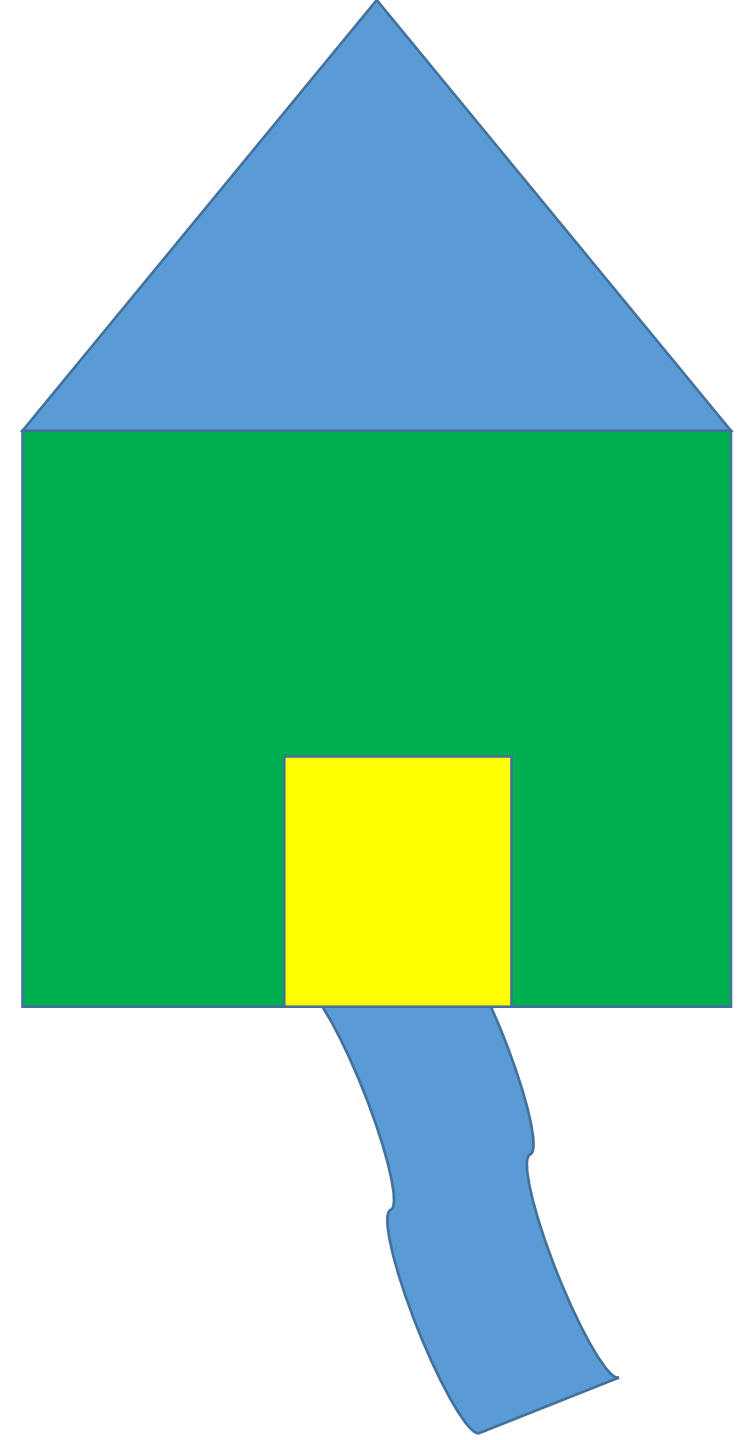
Πώς σε λένε...πώς σε λένε...τι σε ξεχωρίζει...τι σε ξεχωρίζει...

Το κάθε άτομο λέει το όνομά του και κάτι που το ξεχωρίζει...Το άτομο που κάθεται δίπλα λέει το δικό του αλλά και τα στοιχεία του προηγούμενου ατόμου. Το τρίτο άτομο λέει τα δικά του στοιχεία και των προηγούμενων δύο κτλ.....

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΑΣ

- Στο εσωτερικό γράφουμε τις προσδοκίες που έχουμε από τη σημερινή επιμόρφωση.
- Στο μονοπατάκι θα σημειώνουμε στάδια της διαδικασίας (φράσεις ή λέξεις κλειδιά).
- Στη στέγη θα γράψουμε στο τέλος της συνάντησης τι κερδίσαμε από τη σημερινή επιμόρφωση.

Προστασία παιδιών από τη σεξουαλική κακοποίηση

Απορίες....

Προβληματισμοί....

Ερωτήσεις....

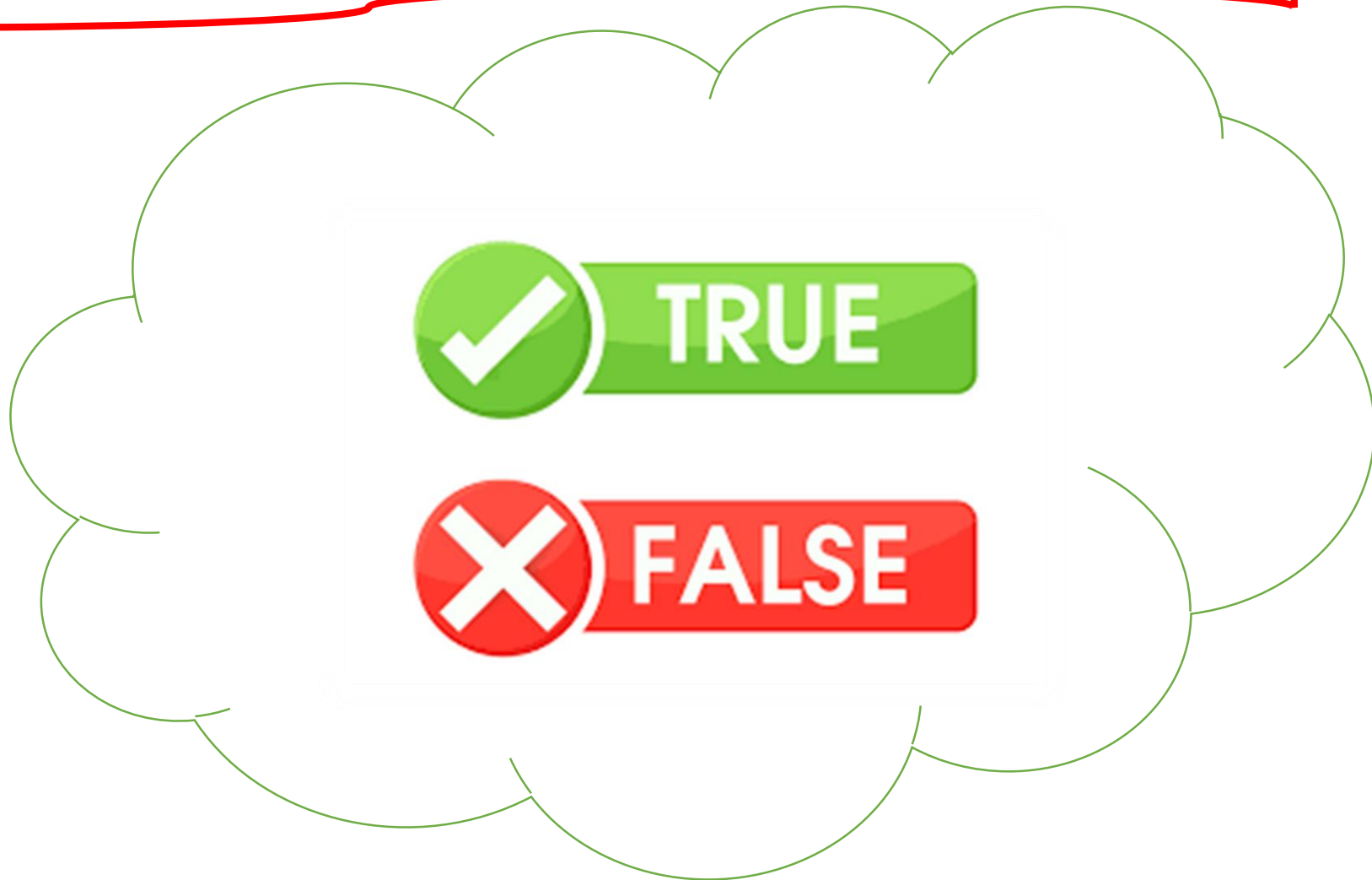
Φόβοι...

Ανησυχίες....

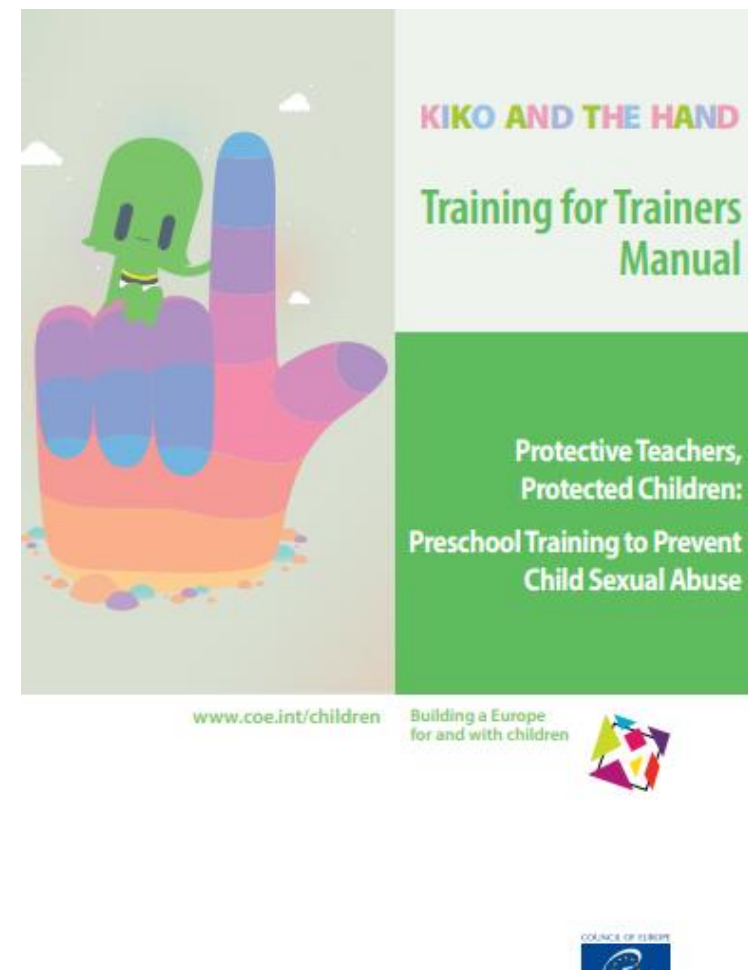
Ιστορίες.... (χωρίς προσωπικά δεδομένα)

ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ

SENTENCE	TRUE	FALSE
"Child sexual abuse takes place infrequently – it happens only in the cases that appear in the news."		
"Sexual abuse involves only adult men who abuse young girls."		
"Those who sexually abuse children and adolescents are strange, weird people who inspire distrust and who abuse by force."		
"Sexual abuse occurs in all social classes."		
"Child sexual abuse happens more often nowadays than in the past."		
"Sexual abuse is not always accompanied by physical violence."		
"Child sexual abuse leaves such evident signs that any person can quickly identify them."		
"If no physical violence is used, there can be no sexual abuse, because the child or adolescent is consenting."		
"Sexual abuse is such a traumatic event that it is always remembered with precision."		
"Children and adolescents make up false sexual abuse allegations to attract attention, or out of envy or spite."		
"The effects of child sexual abuse are always very serious."		
"The effects of child sexual abuse will disappear over time by themselves once abuse has stopped. There is no need to keep harping on about it."		
"Children who have suffered sexual abuse, especially boys, will become perpetrators themselves."		
"If a child that I know well were to suffer sexual abuse, I would be able to detect it quickly and easily."		
"Children are not responsible for their sexual abuse."		
"Children can sometimes avoid sexual abuse."		

“Kiko and the Hand, Training for Trainers manual” Protective Teachers, Protected Children: Preschool Training to Prevent Child Sexual Abuse (pag. 44-46)
<https://rm.coe.int/training-for-trainers-manual/16809fa91b>

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- “Child sexual abuse takes place infrequently – it happens only in the cases that appear in the news.” **FALSE**

The name of the Council of Europe’s campaign, One in Five, shows that the prevalence of child sexual abuse is much higher than is usually assumed.

- “Sexual abuse involves only adult men who abuse young girls.” **FALSE**

Sexual abuse can happen to both boys and girls (although girls are more frequently victims), and perpetrators can be both men and women (although the majority are men) and also other children and adolescents (around 30% of perpetrators are under the age of 18).

- “Those who sexually abuse children and adolescents are strange, weird people who inspire distrust and who abuse by force.” **FALSE**

Between 70% and 85 % of perpetrators are people who are known, respected and even loved by the children. The stereotype is valid in very few cases.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- “Sexual abuse occurs in all social classes.” **TRUE**

In fact, it is a risk factor for a child to belong to a middle- or upper-class family, because such a child displaying indicators of sexual abuse is usually dismissed as having child problems, and the family and environment are not investigated.

- “Child sexual abuse happens more often nowadays than in the past.” **UNKNOWN**

Child sexual abuse has been and continues to be a social taboo, and it has not been properly researched in the past, so we have no data to support or refute this statement.

- “Sexual abuse is not always accompanied by physical violence.” **TRUE**

In most cases child sexual abuse is a slow process, where the perpetrator gradually manipulates the child into more harmful situations, and so the use of physical force is unnecessary.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- “Child sexual abuse leaves such evident signs that any person can quickly identify them.” **FALSE**

Most cases remain hidden and unnoticed for decades. If one out of five children has suffered sexual abuse, it means that in a school of 100 students around 20 children will be undetected victims.

- “If no physical violence is used, there can be no sexual abuse because the child or adolescent is consenting.” **FALSE**

Sexual abuse is about power and manipulation. Even if the child or adolescent says they consent, that consent is not valid because they have not reached the age of consent and they have been coerced through manipulation. Its important to underline here that the legal age of consent (usually in adolescence) does not mean that that consent is healthy or real.

- “Sexual abuse is such a traumatic event that it is always remembered. One of the effects of trauma, is dissociation, with precision.” **FALSE**

A phenomenon of the brain that involves relegating traumatic memories to the unconscious so that the individual can survive.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- “Children and adolescents make up false sexual abuse allegations to attract attention, or out of envy or spite.” **FALSE**

Sexual abuse is a very dark issue with a stigma attached to it, which is not usually mentioned in the media or in conversations, so why would a child lie about it? This is especially relevant with kindergarten students, who sometimes describe acts and situations that they cannot have discovered by themselves.

- “The effects of child sexual abuse are always very serious.” **FALSE**

The consequences of child sexual abuse depend on many factors. Good prevention and early intervention, including the emotional and practical support of the whole school, can minimise the impact of the abuse. This is why prevention programmes are needed.

- “The effects of child sexual abuse will disappear over time by themselves once abuse has stopped. There is no need to keep harping on about it.” **FALSE**

Just as a deep wound needs to be cleaned and cared for, sexual abuse requires adequate intervention. In a kindergarten child the effects may not be visible, but they may appear later, when the child approaches puberty. The child must be given attention by professionals specialising in child sexual abuse detection and intervention.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- “Children who have suffered sexual abuse, especially boys, will become perpetrators themselves.” **FALSE**

This condemns the victim, and is unfair and false. If the sexual abuse has been detected and the intervention has been appropriate, victims will usually recover and will not become perpetrators but rather aware and protective adults. However, if victims do not receive the support they need, some of them may become perpetrators themselves (though many others will not, even without the necessary support).

- “If a child I know well were to suffer sexual abuse, I would be able to detect it quickly and easily.” **FALSE**

Child sexual abuse is very well hidden by both victims and perpetrators. In most cases, the abuse remains unnoticed, even when there are indicators. This is why it is important to be aware of the indicators.

- “Children are not responsible for their sexual abuse.” **TRUE**

While this idea is very clear in the session, it is very difficult for adults not to blame the child somehow for not escaping the abuse, defending themselves or asking for help earlier.

- “Children can sometimes avoid sexual abuse.” **TRUE**

Although in many situations children cannot do anything, in some circumstances they can ask for help or do something to avoid the abuse. This is why it is so important to engage in prevention activities with children, as it will better prepare them to respond in a way that is safer for them, especially to ask for help when they feel that things are wrong.

ΠΙΘΑΝΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ - ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Σε αυτό το σχολείο/κοινότητα δεν έχουμε πρόβλημα σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών.

- 1 στα 5 παιδιά πέφτουν θύματα (τελευταία έρευνα της Ευρώπης).
- Τα σχολεία έχουν περιστατικά που ακόμη δεν έχουν εντοπιστεί και καταγγεληθεί.

2. Η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών είναι ένα θέμα που δεν κάνει να συζητηθεί με παιδιά μικρών ηλικιών.

- Η σεξουαλική κακοποίηση συμβαίνει σε όλες τις ηλικίες και σε μικρά παιδιά.
- Τα παιδιά διδάσκονται με βάση την ηλικία τους με παιγνιώδη τρόπο και σε ασφαλές περιβάλλον.
- Δεν δίνουμε λεπτομέρειες αλλά βασικά σημεία πρόληψης για την δική τους προστασία.

3. Οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν τις κατάλληλες γνώσεις για να ασχοληθούν με το θέμα αυτό.

- Οι εκπαιδευτικοί που θα διαβάσουν και θα ακολουθήσουν τις οδηγίες και τα εκπαιδευτικά εργαλεία του Οδηγού, έχουν όσα χρειάζονται για να κάνουν πρόληψη και να αντιμετωπίσουν κάποιο περιστατικό.

4. Δεν έχουμε χρόνο για κάτι άλλο. Έχουμε ήδη αρκετά να διδάξουμε.

- Υπάρχει διδακτικός χρόνος στην Αγωγή Υγείας (Α' - Στ') και στη Προδημοτική.
- Μπορεί να αξιοποιηθεί και χρόνος σε άλλα γνωστικά αντικείμενα για υλοποίηση κάποιων δραστηριοτήτων/διαθεματικότητα (ανάγνωση παραμυθιού, Μουσική, Τέχνη, Φυσική Αγωγή, Φυσικές Επιστήμες).

5. Αυτές οι δραστηριότητες δεν περιλαμβάνονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα

- Περιλαμβάνονται στο Αναλυτικό πρόγραμμα Προσχολικής Εκπαίδευσης.
- Περιλαμβάνονται στο Αναλυτικό Αγωγής Υγείας από το 2011.
- Η προστασία του παιδιού, η προαγωγή της υγείας του, και η συναισθηματική του ανάπτυξη περιλαμβάνονται σε όλες τις παιδαγωγικές στρατηγικές και προγράμματα.

6. Αν προκύψει κάποιο περιστατικό δεν θα ξέρουμε πώς θα το διαχειριστούμε.

- Υπάρχει Εγχειρίδιο Διαχείρισης Περιστατικών Σεξουαλικής Κακοποίησης Παιδιών και στάλθηκε σε όλες τις σχολικές μονάδες για κάθε εκπαιδευτικό. Υπάρχει και ηλεκτρονικά(Εγχειρίδιο για Αναγνώριση και Διαχείριση Περιστατικών Σεξουαλικής Κακοποίησης Παιδιών:
http://www.moec.gov.cy/seayp/ypostiriktiko_yliko/stratigikes_Encheiridio_ekpaideftikou_gia_anagnorisi_kai_diacheirisi_peristatikon_sexoualikis_kakopoiisis_paidion.pdf
- Στον Οδηγό Λέμε Όχι καταγράφονται απλά τα βήματα πώς να διαχειριστεί ο εκπαιδευτικός κάποιο περιστατικό, αν προκύψει αποκάλυψη κατά τη διδασκαλία των θεμάτων.

ΑΣ ΞΕΚΟΥΡΑΣΤΟΥΜΕ ΜΕ ΕΝΑ ΜΟΝΟΛΕΠΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

3 Μετράμε τον επόμενο αριθμό!

Ένα παιδί αρχίζει να λέει τον πρώτο αριθμό (1)... συνεχίζει άλλο παιδί με το 2... άλλο με το 3... μέχρι να καταφέρουν να συμπληρώσουν ως τον αριθμό των παιδιών της τάξης. Τα παιδιά επιλέγουν να μιλήσουν όποτε θέλουν, μόνο μια φορά και λέγοντας τον επόμενο αριθμό. Αν μιλήσουν ταυτόχρονα δυο παιδιά, τότε αρχίζουν ξανά από το 1.

4 Χαιρετίσματα σε ένα λεπτό!

Τα παιδιά στέκονται όρθια και χωρίς να μιλάνε και να κινούνται «συναγερσούν» με τα μάτια κάποιο παιδί στην τάξη τους και το χαιρετούν με το δικό τους ξεχωριστό τρόπο (π.χ. κάνοντας μια χειρονομία ή με ένα γνέψιμο του κεφαλιού κ.λπ.). Τα χαιρετίσματα θα γίνουν χωρίς λόγια.

αγωγή υγείας

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ιδέες με παιχνίδια στη σχολική τάξη

Παίζω, παίζεις, παίζουμε...

ας γίνει το παιχνίδι μια ρουτίνα στη σχολική μας τάξη!

https://archeia.moec.gov.cy/sd/317/pezo_pezis_pezoume.pdf

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Λέμε ΟΧΙ!

Οδηγός για Εκπαιδευτικούς
Προδημοτικής Εκπαίδευσης - Α΄ τάξης Δημοτικού
για τη Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση 2021-2022

Ιδιαίτερες ευχαριστίες:

στις μάχιμες εκπαιδευτικούς και διευθύντριες τόσο για τη συγγραφή όσο και για την πιλοτική εφαρμογή των ενδεικτικών διδακτικών προτάσεων, οι οποίες περιλαμβάνονται στον Οδηγό.

στην κυρία Έλενα Ράπτη και στην Ομάδα της για την έγκριση αξιοποίησης υλικού από το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Ο Κανόνας των Εσωρούχων», το οποίο υλοποιείται στα σχολεία της Ελλάδας στο πλαίσιο της καμπάνιας «ΕΝΑ στα ΠΕΝΤΕ» του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον τερματισμό της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης.

Συγγραφική Ομάδα:

Φιλώ Σάββα, Σύμβουλος και Συντονίστρια Αναλυτικού Προγράμματος Αγωγής Υγείας Δημοτικής
Έλενα Περικλέους, Διευθύντρια Δημοτικής Εκπαίδευσης
Μαρία Καζέλα, Διευθύντρια Προδημοτικής Εκπαίδευσης
Αντιγόνη Τίγγη, Εκπαιδευτικός Δημοτικής Εκπαίδευσης
Στέλια Δημητρίου, Εκπαιδευτικός Προδημοτικής Εκπαίδευσης

Εποπτεία:

Δρ Ανδρέας Κυθραιώτης, Γενικός Επιθεωρητής Δημοτικής Εκπαίδευσης
Δρ Σούλα Ιωάννου, ΕΔΕ Φυσικής Αγωγής, Σύνδεσμος ΕΔΕ Αγωγής Υγείας Δημοτικής
Μαρία Αγγελίδου, ΕΔΕ Προδημοτικής Εκπαίδευσης
Δρ Χριστίνα Ιωάννου, Ανώτερη Εκπαιδευτική Ψυχολόγος, Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας ΥΠΠΑΝ
Φιλώ Σάββα, Σύμβουλος και Συντονίστρια Αναλυτικού Προγράμματος Αγωγής Υγείας Δημοτικής

Γενική εποπτεία:

Δρ Μάριος Στυλιανίδης, Διευθυντής Δημοτικής Εκπαίδευσης

ευχαριστίες στην ομάδα του ΠΙ Κύπρου...

Γλωσσική Επιμέλεια:

Ευαγγελία Χαραλάμπους, Λειτουργός Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

Σχεδιασμός εντύπου:

Έλενα Ηλιάδου, Λειτουργός Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

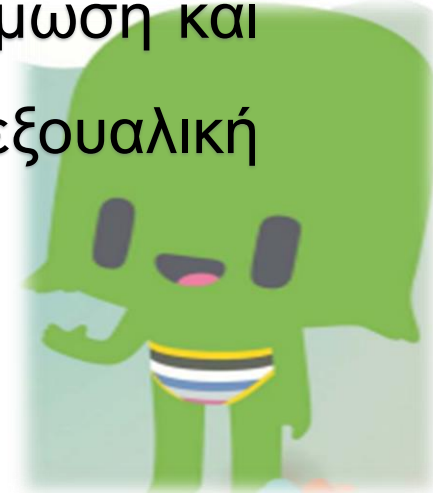
Συντονισμός Έκδοσης:

Χρίστος Παρπούνας, Συντονιστής Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

ΣΚΟΠΟΣ

- ❑ Ο Οδηγός «Λέμε ΟΧΙ!» έχει σκοπό να καθοδηγήσει τους/τις εκπαιδευτικούς της Προσχολικής Εκπαίδευσης και Α΄ τάξης Δημοτικού να διδάξουν τον «Κανόνα των Εσωρούχων».
- ❑ Η διδασκαλία του Κανόνα των Εσωρούχων συμβάλλει στην ενδυνάμωση και προστασία του παιδιού από τη σεξουαλική κακοποίηση και σεξουαλική εκμετάλλευση.

Χαιρετισμός Διευθυντή Δημοτικής Εκπαίδευσης	6
α' μέρος:	
ΓΙΑΤΙ να διδάξουμε τον Κανόνα των Εσωρούχων;	9
Τι περιλαμβάνει ο Κανόνας των Εσωρούχων;	13
ΠΩΣ οι εκπαιδευτικοί θα διδάξουν τον Κανόνα των Εσωρούχων;	30
β' μέρος:	
Εισηγήσεις για αξιοποίηση των εκπαιδευτικών εργαλείων	32
Κίκο και το Χέρι	34
Η Κίκο και το φωτοσκορπούλι	51
Το κουτί και τα μυστικά	61
Δεν πάω πουθενά με ξένους	90
Η Κοκκινοσκουφίτσα	104
Το μυστικό της Νίκης 2 - Η περιπέτεια του Βίκτωρα	126
Δίκτυο ασφάλειας με τηλεφωνικές γραμμές για βοήθεια	140
γ' μέρος:	
Τι κάνουν οι εκπαιδευτικοί σε περίπτωση περιστατικού σεξουαλικής κακοποίησης	142
Πηγές	148

να διδάξουμε τον Κανόνα των Εσωρούχων;

Επειδή... όλοι μας έχουμε μερίδιο ευθύνης στην προστασία των παιδιών.

Επειδή... ο Κανόνας των Εσωρούχων εφοδιάζει τα παιδιά με γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις, οι οποίες είναι απαραίτητες για την προστασία τους από τη σεξουαλική κακοποίηση και τη σεξουαλική εκμετάλλευση.

Επειδή... οι εκπαιδευτικοί έχουν μερίδιο ευθύνης στο να διδάξουν τον Κανόνα των Εσωρούχων.

Επειδή... ο Κανόνας των Εσωρούχων αποτελεί μέρος του **Αναλυτικού Προγράμματος Αγωγής Υγείας**, στην οποία εντάσσεται η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση.

Επειδή... το σχολείο αποτελεί χώρο για παρεμβάσεις οι οποίες στοχεύουν στην πρόληψη από τη σεξουαλική κακοποίηση και τη σεξουαλική εκμετάλλευση.

Επειδή... το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας συμβάλλει ως οφείλει στην πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης των παιδιών, μέσα από την προώθηση της Περιεκτικής Σεξουαλικής Διαπαιδαγώγησης στα σχολεία, προωθώντας την εφαρμογή του συγκεκριμένου Οδηγού.

Επειδή... όλοι οι αρμόδιοι φορείς πρέπει να λάβουν μέτρα για την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική εκμετάλλευση και τη σεξουαλική κακοποίηση στο πλαίσιο της Σύμβασης Λανζαρότε. Η Σύμβαση έχει επικυρωθεί από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και έχει τεθεί σε εφαρμογή στην Κύπρο από την 1η Ιουνίου 2015 και αποτελεί, σε παγκόσμιο επίπεδο, το πιο ολοκληρωμένο νομοθετικό εργαλείο αντιμετώπισης του φαινομένου, αποσκοπώντας στην εφαρμογή πολιτικών, μέτρων, δράσεων και παρεμβάσεων, οι οποίες εδράζονται σε επιστημονικά τεκμηριωμένες πρακτικές. Η Εθνική Στρατηγική για την Καταπολέμηση της Σεξουαλικής Κακοποίησης και Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας ασπάζεται τη φιλοσοφία και την καθοδήγηση της Σύμβασης και προβαίνει σε δράσεις στον τομέα της πρόληψης (<https://www.foni.org.cy/el/ethniki-stratigiki>).

Επειδή... όλα τα παιδιά έχουν το **δικαίωμα** να μεγαλώνουν σε συνθήκες ασφάλειας, με όλα τα απαραίτητα εφόδια, τα οποία θα τους επιτρέψουν να αναπτύξουν υγιείς σχέσεις, χωρίς να χρειαστεί να αντιμετωπίσουν οποιαδήποτε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή κακοποίησης.

Επειδή... ευθύνη των εκπαιδευτικών είναι να βάλουν το λιθαράκι τους στην **ενδυνάμωση** όλων των παιδιών, μέσω της εφαρμογής του υλικού αυτού αλλά και της πολιτικής σε σχέση με τη διαχείριση αναφοράς περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης στα σχολεία.

Επειδή...

**η εκπαίδευση για
την υγεία αποτελεί
δικαίωμα των παιδιών
και υποχρέωση
των εκπαιδευτικών!**

Η διδασκαλία του Κανόνα του Εσωρούχου αποτελεί το δικό μας μερίδιο ευθύνης στην προστασία του παιδιού από τη σεξουαλική κακοποίηση.

- Η σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση παιδιών είναι ένα σοβαρό πρόβλημα στην Ευρώπη σήμερα και υπολογίζεται ότι μεταξύ 10% και 20% των παιδιών υφίστανται σεξουαλική κακοποίηση κατά την παιδική τους ηλικία

(<https://book.coe.int/en/children-s-rights-and-family-law/2725-child-sexual-abuse-in-europe.htm>)

- Στην Ευρώπη 1 στα 5 παιδιά (και στην Κύπρο) είναι θύμα σεξουαλικής κακοποίησης (Έκθεση του ερευνητικού προγράμματος «Ένα στα Πέντε» από το Πανεπιστήμιο Κύπρου: (<http://www.familyviolence.gov.cy/upload/20160512/1463045787-17392.pdf>)

περιλαμβάνει ο Κανόνας των Εσωρούχων;

Ο Κανόνας των Εσωρούχων ορίζει ότι:

Κανείς δεν μπορεί να αγγίξει ή να χαϊδέψει το παιδί σε εκείνα τα σημεία του σώματός του, τα οποία κατά κανόνα καλύπτονται από τα εσώρουχά του. Και αντίστοιχα, ούτε τα παιδιά επιτρέπεται να αγγίζουν το σώμα άλλων σε αυτά τα σημεία.

Ο «Κανόνας των Εσωρούχων» περιλαμβάνει όλα τα σημαντικά μηνύματα που χρειάζεται να γνωρίζουν τα παιδιά για να είναι ασφαλή. Μαθαίνει στα παιδιά: α) ποια είναι εκείνα τα σημεία του σώματός τους στα οποία δεν επιτρέπεται να τα αγγίζουν, β) πώς πρέπει να αντιδράσουν σε περίπτωση ανάρμοστης συμπεριφοράς και γ) πού να στραφούν για βοήθεια ώστε να είναι ασφαλή.

(https://enastapente.gr/pdf/kanonas_eswrouxwn.pdf)

Οι κατευθυντήριες οδηγίες στο επίσημο έντυπο του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη διδασκαλία του «Κανόνα των Εσωρούχων», περιλαμβάνουν τα πιο κάτω σημεία:

- **Το σώμα σου σου ανήκει**
- **Τα καλά και κακά αγγίγματα**
- **Τα καλά και κακά μυστικά**
- **Η πρόληψη και η προστασία είναι ευθύνη των ενηλίκων**
- **Καταγγελία και αποκάλυψη στοιχείων**
- **Γνωστοί και άγνωστοι δράστες**
- **Βοήθεια - Δίκτυο ασφάλειας με άτομα που εμπιστευόμαστε (οικογένεια, ειδικοί, εκπαιδευτικοί, τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας, αστυνομία).**

(

Τι αναμένεται να ...

Τι αναμένεται να διδαχτούν τα παιδιά...

Τι αναμένεται να έχουν υπόψη οι εκπαιδευτικοί...

1. Το σώμα σου σου ανήκει

- Να κατανοούν ότι το σώμα τους τους ανήκει και ότι κανείς δεν μπορεί να τα αγγίζει χωρίς την άδειά τους.
- Να λένε «Όχι» με άμεσο και αποφασιστικό τρόπο σε περίπτωση ανάρμοστης σωματικής επαφής.
- Να ενημερώνουν άμεσα κάποιο ενήλικο άτομο που εμπιστεύονται και να **επιμένουν έως ότου κάποιο άτομο πάρει το θέμα στα σοβαρά.**

- Ο ειλικρινής και άμεσος διάλογος από μικρή ηλικία, για τη σεξουαλικότητα και τα ιδιωτικά μέρη του σώματος, με τη σωστή χρήση των όρων που αφορούν στα γεννητικά όργανα και άλλα σημεία του σώματός τους, θα βοηθήσει τα παιδιά να αντιληφθούν τι δεν επιτρέπεται.
- Τα παιδιά διατηρούν το δικαίωμα να αρνηθούν φιλή ή χάδι ακόμη και από άτομο το οποίο αγαπούν. Πρέπει να μάθουν να λένε «Όχι» με άμεσο και αποφασιστικό τρόπο σε περίπτωση ανάρμοστης σωματικής επαφής, όπως και τρόπους

- Να διακρίνουν ότι έχουν στο σώμα τους μέρη τα οποία είναι ιδιωτικά και να αναγνωρίζουν ποια είναι αυτά.

να αποφεύγουν καταστάσεις που απειλούν την ασφάλειά τους και να ενημερώνουν ένα ενήλικο άτομο το οποίο εμπιστεύονται.

- Η ιδιωτικότητα σε θέματα που αφορούν στο σώμα μας ισχύει για όλους τους ανθρώπους, ανεξαιρέτως, και είναι αδιαπραγμάτευτη. Κατοχρώνεται από τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, η οποία επικυρώθηκε το 1989. Η Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού είναι βασικό εργαλείο στα χέρια του / της εκπαιδευτικού.
- Ιδιωτικά μέρη του σώματος, ως γενικός κανόνας, θεωρούνται αυτά που καλύπτονται με το εσώρουχο. Βασική επιδίωξη είναι η εξοικείωση των παιδιών με τη λέξη «ιδιωτικό».

2. Καλό άγγιγμα - κακό άγγιγμα

- Να αντιλαμβάνονται τη διαφορά ανάμεσα στο καλό και κακό άγγιγμα.
 - Να γνωρίζουν τον «Κανόνα των Εσωρούχων» και να κατανοούν ότι το όριο είναι το εσώρουχο.
 - Να κατανοούν ότι δεν είναι αποδεχτό κανένα άτομο να τους ζητήσει να δει ή να αγγίξει τα σημεία στο σώμα τους, τα οποία καλύπτονται με εσώρουχο ή αντίστοιχα να δουν ή να αγγίξουν τα ιδιωτικά μέρη στο σώμα κάποιου άλλου ατόμου.
 - Να μάθουν να ζητούν βοήθεια από κάποιο ενήλικο άτομο που εμπιστεύονται, σε περίπτωση
- Τα παιδιά δεν αντιλαμβάνονται πάντα τη διαφορά μεταξύ του αγγίγματος που επιτρέπεται και εκείνου που θεωρείται ανάρμοστο. Πείτε τους ότι δεν είναι σωστό να κοιτάζει ή να αγγίζει κανείς τα σημεία του σώματός τους που καλύπτονται με εσώρουχα, ούτε είναι σωστό να τους ζητάει κάποιο άτομο να δουν ή να αγγίξουν αυτά τα σημεία στο σώμα κάποιου άλλου.
 - Ο Κανόνας των Εσωρούχων τα βοηθάει να αναγνωρίζουν ένα φανερό και εύκολο να το θυμούνται όριο: τα εσώρουχα.
 - Ο Κανόνας βοηθάει τους ενήλικες να ξεκινήσουν μια συζήτηση με τα παιδιά. Αν τυχόν τα

που δεν είναι σίγουρα αν η συμπεριφορά κάποιου άλλου ενήλικου ατόμου είναι αποδεκτή ή όχι.

παιδιά δεν είναι σίγουρα αν η συμπεριφορά ενός ενήλικου ατόμου είναι αποδεκτή ή όχι, φροντίστε να ξέρουν ότι μπορούν να ζητήσουν από κάποιο ενήλικο άτομο, το οποίο εμπιστεύονται να τα βοηθήσει.

- Στο βιβλίο, η/ο Κίκο δεν δέχεται να την/τον αγγίξουν κάτω από το εσώρουχο. Μπορεί να εξηγηθεί στο παιδί ότι υπάρχουν κάποιοι ενήλικες (όπως οι γονείς/κηδεμόνες, γιατροί) που μπορεί να χρειαστεί να το αγγίξουν, αλλά, ταυτόχρονα να το ενθαρρύνουμε να λέει «Όχι» ακόμη και σε αυτά τα άτομα, αν τυχόν αισθανθεί άβολα ή αμήχανα.

3. Καλά μυστικά - κακά μυστικά

- Να κατανοούν τη διαφορά καλών και κακών μυστικών.
- Να μάθουν ότι πρέπει να αποκαλύπτουν μυστικά, τα οποία τους κάνουν να νιώθουν άγχος, αμηχανία φόβο, στεναχώρια, σε άτομα που εμπιστεύονται και τους κάνουν να νιώθουν ασφάλεια.
- Η μυστικότητα είναι η τακτική που εφαρμόζουν συνήθως όσοι διαπράττουν το αδίκημα της σεξουαλικής κακοποίησης. Για τον λόγο αυτό, είναι σημαντικό να μάθουμε στα παιδιά τη διαφορά μεταξύ καλών μυστικών και κακών μυστικών, αλλά και να καλλιεργήσουμε ένα κλίμα εμπιστοσύνης.
- Οποιοδήποτε μυστικό τούς προκαλεί άγχος, αμηχανία, φόβο ή στενοχώρια δεν θεωρείται καλό και επομένως δεν θα πρέπει να το αποκρύπτουν. Αντιθέτως, θα πρέπει να το πουν σε κάποιο ενήλικο άτομο που εμπιστεύονται (γονέα, δάσκαλο, αστυνομικό, γιατρό).

- Στο βιβλίο, το Χέρι ενθαρρύνει την /τον Κίκο να μιλήσει ανοικτά, όταν κάποιος /κάποια θέλει να την /τον αγγίξει με τρόπο ανάρμοστο. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την αλληλουχία αυτή καταστάσεων για να συζητήσετε τη διαφορά μεταξύ καλού μυστικού (π.χ. ένα πάρτι γενεθλίων) και κακού μυστικού (οτιδήποτε προκαλεί στο παιδί στενοχώρια και άγχος). Πρέπει να ενθαρρύνονται τα παιδιά να αποκαλύπτουν τα κακά μυστικά.

4. Η πρόληψη και η προστασία είναι ευθύνη των ενηλίκων

- Να αντιληφθούν ότι πρέπει να μιλούν για αυτά τα θέματα με τους γονείς τους.
- Να γνωρίζουν σε ποιο άτομο να απευθυνθούν για να μιλήσουν σε περίπτωση που ανησυχούν, στενοχωριούνται ή θλίβονται.
- Τα παιδιά τα οποία έχουν κακοποιηθεί, νιώθουν αισθήματα ντροπής, ενοχής και φόβου. Οι ενήλικες θα πρέπει να αποφεύγουν να καλλιεργούν ταμπού γύρω από τη σεξουαλικότητα αλλά και να φροντίζουν ώστε τα παιδιά τους να γνωρίζουν σε ποιο άτομο να απευθυνθούν για να μιλήσουν, σε περίπτωση που ανησυχούν, στενοχωριούνται ή θλίβονται.
- Τα παιδιά δεν αποκλείεται να διαισθανθούν ότι κάτι δεν πάει καλά, οπότε οι μεγάλοι θα πρέπει να είναι προσεκτικοί και να αφουγκράζονται τα συναισθήματα και τη συμπεριφορά των παιδιών. Ίσως υπάρχει λόγος για τον οποίο ένα παιδί αρνείται την επαφή με κάποιον άλλο ενήλικα

ή παιδί. Θα πρέπει να το σεβαστούν. Τα παιδιά πρέπει να νιώθουν ότι μπορούν ανά πάσα στιγμή να μιλήσουν με τους γονείς τους.

- Το Χέρι στο βιβλίο είναι φίλος της / του Κίκο. Οι μεγαλύτεροι υπάρχουν για να βοηθούν τα παιδιά στην καθημερινότητά τους. Η πρόληψη της σεξουαλικής βίας αποτελεί, πρωτίστως, ευθύνη των ενηλίκων και είναι σημαντικό να φροντίζουμε να μην φορτώνουμε ένα τέτοιο βάρος στους ώμους των παιδιών.

5. Καταγγελία και αποκάλυψη στοιχείων

6. Γνωστοί και άγνωστοι δράστες

7. Βοήθεια

- Να αναφέρουν το δίκτυο ασφάλειάς τους με άτομα στα οποία μπορούν να αποταθούν για βοήθεια σε περίπτωση που κάποιος γνωστό ή άγνωστο άτομο τους προσφέρει δώρα, τους ζητάει να κρατάνε κάποιο μυστικό ή/και τους ζητάει να μείνουν μόνοι μαζί του.
- Να κατανοούν ότι κάποιος /α που ήδη γνωρίζουν και εμπιστεύονται μπορεί να βλάψει (γνωστός /ή δράστης) είτε τα ίδια είτε κάποιο άλλο παιδί.
- Τα παιδιά χρειάζονται σαφείς κατευθύνσεις, όσον αφορά τους ενήλικες που μπορεί να βρίσκονται στον περίγυρο ασφάλειάς τους. Πρέπει να τα ενθαρρύνουμε να επιλέξουν ενήλικες τους οποίους μπορούν να εμπιστευτούν, που είναι διαθέσιμοι και πρόθυμοι να τα ακούσουν και να τα βοηθήσουν. Οι οδηγίες του Συμβουλίου της Ευρώπης αναφέρουν ότι το δίκτυο ασφαλείας του κάθε παιδιού θα πρέπει να περιλαμβάνει μόνο ένα άτομο από τα μέλη του περιγυρου που ζει στο ίδιο σπίτι με το παιδί, τα υπόλοιπα θα πρέπει να είναι πρόσωπα που ζουν έξω από τον άμεσο οικογενειακό του κύκλο. Το παιδιά θα

- Να γνωρίζουν κανόνες προστασίας από άγνωστα άτομα.
- Να γνωρίζουν ότι υπάρχουν ειδικοί, οι οποίοι μπορούν να τα βοηθήσουν, αλλά και τηλεφωνικές γραμμές για βοήθεια και συμβουλές.

πρέπει να γνωρίζουν πώς να ζητήσουν βοήθεια σε έναν τέτοιο περίγυρο ασφάλειας και εμπιστοσύνης.

- Στην πλειονότητα των περιπτώσεων ο/η δράστης είναι άτομο που το παιδί γνωρίζει. Είναι πολύ δύσκολο, κυρίως για τα μικρά παιδιά, να καταλάβουν ότι κάποιος /α που ήδη γνωρίζουν μπορεί να τα βλάψει. Μην ξεχνάτε τη μέθοδο που ακολουθούν, συνήθως, οι θύτες για να κερδίσουν την εμπιστοσύνη των παιδιών. Θα πρέπει να ισχύει ο κανόνας ότι το παιδί οφείλει να ενημερώνει τους γονείς του σε κάθε περίπτωση που κάποιος /α του προσφέρει δώρα, του ζητάει να κρατήσει ένα μυστικό ή προσπαθεί να βρεθεί μόνος /η μαζί του.

Θυμόμαστε να:

- **Διακόπτουμε** αν κάποιο παιδί κάνει αναφορά σε προσωπικά βιώματα στην τάξη ενώπιον άλλων ατόμων.
- **Υπενθυμίζουμε** στα παιδιά ότι είμαστε στη διάθεσή τους αν θέλουν να μοιραστούν κάτι μαζί μας, αλλά αυτό να γίνει στο τέλος του μαθήματος.
- **Παρατηρούμε** τα συναισθήματα και τη συμπεριφορά των παιδιών της τάξης μας.
- **Επικοινωνούμε** με τον / την εκπαιδευτικό ψυχολόγο του σχολείου μας για περίπτωση συμπεριφοράς παιδιού, η οποία μας προβληματίζει έντονα.
- **Δημιουργούμε** κλίμα εμπιστοσύνης.
- **Αποφορτίζουμε** το κλίμα με ένα παιχνίδι ή παιδικό τραγούδι, αν τα παιδιά νιώσουν άβολα.
- **Ενημερωνόμαστε** για τις διαδικασίες και την πολιτική που ακολουθείται σε περιπτώσεις περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης στα σχολεία (<https://enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/ypp6797b>).
- **Εφαρμόζουμε** και να ακολουθούμε τις βασικές αρχές / συνιστώσες καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας αποκάλυψης από το παιδί, όπως έχουν καταγραφεί από την Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας του ΥΠΠΑΝ (σελ.143 - 147).

β' μέρος

Εισηγήσεις
για αξιοποίηση
των εκπαιδευτικών
εργαλείων

Οι εκπαιδευτικοί θα διδάξουν τον Κανόνα των Εσωρούχων;

Εκπαιδευτικά εργαλεία

<p>Παραμύθια / Μικρές ιστορίες</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Κίκο και το Χέρι (Συμβούλιο της Ευρώπης) https://www.coe.int/en/web/children/gre 2. Kiko and the manymes (Συμβούλιο της Ευρώπης) https://www.coe.int/en/web/children/gre 3. Το κουτί με τα μυστικά (Έλενα Περικλέους) 4. Δεν πάω πουθενά με ξένους (Ντάγκμαρ Γκάισλερ) 5. Η Κοκκινισκουφίτσα
<p>Τηλεοπτικά σποτ /ταινίες</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Κίκο και το Χέρι https://www.coe.int/en/web/children/gre

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Kiko and the manymes https://www.coe.int/en/web/children/gre 3. Το μυστικό της Νίκης 2 - Η περιπέτεια του Βίκτωρα https://www.enastapente.gr/el/i-peripeteia-tou-viktwa 4. For the birds, Pixar https://www.youtube.com/watch?v=nYTrcn4rjg&ab_channel=ClipsHay
<p>Τραγούδια</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Σπάσε τη σιωπή 2. Το μυστικό της Νίκης 3. Ο Κανόνας των Εσωρούχων https://www.enastapente.gr/el/i-peripeteia-tou-viktwa
<p>Αφίσες</p>	<p>https://www.enastapente.gr/el</p>
<p>Βιβλιάρια Επιτρόπου Δικαιωμάτων του Παιδιού</p>	<p>«Προστατεύω το σώμα μου και τον εαυτό μου, είναι δικαίωμά μου» http://www.childcom.org.cy/ccr/nsf/DMLpublications_gr/DMLpublications_gr?opendocument&ekdoseis-tis-epitropou</p>

Παραμύθι: Κίκο και Χέρι (3-7 ετών)

<https://www.coe.int/en/web/children/gre>

Περιγραφή:

Το παραμύθι «Κίκο και το Χέρι» έχει εγκριθεί από το Συμβούλιο της Ευρώπης το 2013 στο πλαίσιο της εκστρατείας «ΕΝΑ στα ΠΕΝΤΕ» του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον τερματισμό της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης. Το παραμύθι απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 3-7 ετών και σύμφωνα με τις οδηγίες του Συμβουλίου της Ευρώπης, περιλαμβάνει δύο πρωταγωνιστές:

- τον χαρακτήρα «Κίκο», που δεν έχει φύλο, ηλικία ή συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, έτσι ώστε κάθε παιδί να μπορεί να ταυτιστεί μαζί του.
- τον χαρακτήρα «Χέρι», πολύχρωμο, φιλικό και παιχνιδιάρικο.

Το παιδί Κίκο δείχνει να είναι φιλικό μαζί του. Το Χέρι προσπαθεί να πλησιάσει τον /την Κίκο κάνοντας παιχνίδια, παίζοντας μουσική, κερνώντας γλυκά. Στη συνέχεια, ζητά να αγγίξει σε διάφορα σημεία του σώματος, στο χέρι, στη μύτη, στα μαλλιά. Όταν όμως προσπαθεί να αγγίξει την περιοχή που καλύπτεται από το εσώρουχο, ο/η Κίκο λέει αποφασιστικά: «Με τίποτα! Όχι, δεν μπορείς!» δείχνοντας ξεκάθαρα θυμό. Το Χέρι επαινεί την αντίδραση και εξηγεί τον Κανόνα του Εσώρουχου. Προτρέπει στη συνέχεια τον /την Κίκο, αν ποτέ συμβεί αυτό, να μην το κρατήσει μυστικό και να το πει σε κάποιον μεγάλο που εμπιστεύεται.

<https://www.enastapente.gr/el>

Παραμύθι : Η Κίκο και το φωτοσκορπούλι (4 -7 ετών)

<https://rm.coe.int/kiko-manymes-greek/1680a3e6dd>

<https://www.coe.int/en/web/children/gre>

Περιγραφή:

Το παραμύθι «Η Κίκο και το φωτοσκορπούλι» έχει εγκριθεί από το Συμβούλιο της Ευρώπης το 2020 για πρόληψη της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών στο διαδίκτυο. Το παραμύθι απευθύνεται σε παιδιά 4-7 ετών και έχει ως στόχο τα παιδιά να διδαχθούν βασικούς κανόνες για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και της εικόνας τους στο ψηφιακό περιβάλλον. Είναι η νέα περιπέτεια του/της αγαπημένου/ης μας φίλου/φίλης Κίκο, που τώρα ανακαλύπτει τις οθόνες και την κακή χρήση των εικόνων στο διαδικτυακό περιβάλλον. Περιλαμβάνει επίσης τη Φιλίππα, τη φίλη του/της Κίκο, το «μαγικό σφύριγμα», την Οθόνη και τον Φωτοσκορπούλι, ο οποίος κυκλοφορεί τις φωτογραφίες του/της Κίκο, οι οποίες πολλαπλασιάζονται και οδηγούν στο να υπάρχουν πολλοί/ές Κίκο!

<https://www.enastapente.gr/el>

51

Λέμε ΟΧΙ!

Οδηγός για Εκπαιδευτικούς Προδμητοικήs Εκπαίδευσης - Α τάξης Δημοτικού

Μικρή Ιστορία: Το κουτί με τα μυστικά (4-10 ετών)

Ευχαριστίες στη διευθύντρια και συγγραφέα κυρία Έλενα Περικλέους για την παραχώρηση των δικαιωμάτων χρήσης του παραμυθιού σε ηλεκτρονική μορφή για αξιοποίησή του από τους /τις εκπαιδευτικούς.

Περιγραφή:

Η μικρή ιστορία «**Το κουτί με τα μυστικά**» έχει επιμεληθεί από τον Διεθνή Ανθρωπιστικό και Ανεξάρτητο Οργανισμό Hope For Children CRC Policy Center, ο οποίος ιδρύθηκε με βάση τα πρότυπα και τις αρχές της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο Οργανισμός έχει εμπλακεί ενεργά στην εκστρατεία του Συμβουλίου της Ευρώπης «ΕΝΑ ΣΤΑ ΠΕΝΤΕ».

Η μικρή ιστορία «Το κουτί με τα μυστικά» είναι αναρτημένη στην ιστοσελίδα της Αγωγής Υγείας <https://agogyd.schools.ac.cy/index.php/el/yliko/oles-oi-taxeis> και στην ιστοσελίδα της Προδημοτικής Εκπαίδευσης <https://prod.schools.ac.cy/index.php/el/yliko/ypostiriktiko-yliko>.

61

Λέμε ΟΧΙ!

Οδηγός για Εκπαιδευτικούς Προδημοτικής Εκπαίδευσης - Α' τάξης Δημοτικού

Μικρή Ιστορία: «Δεν πάω πουθενά με ξένους» (Ντάγκμαρ Γκάισλερ) 3-6 ετών

Το βιβλίο διατίθεται σε όλα τα βιβλιοπωλεία.

Περιγραφή:

Το παραμύθι **“Δεν πάω πουθενά με ξένους”** (Ντάγκμαρ Γκάισλερ) απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας τριών ετών και άνω και έχει ως βασικό σκοπό να διδάξει στα παιδιά ότι δεν πρέπει ποτέ να ακολουθούν τους ξένους / αγνώστους. Τα παιδιά πολλές φορές ακολουθούν αβίαστα και με τη θέλησή τους κάποιον ξένο/άγνωστο που μπορεί να προσπαθήσει να τα δελεάσει με ποικίλους τρόπους. Συχνά τα παιδιά αγνοούν τους κινδύνους που υπάρχουν αν δείξουν μεγάλη εμπιστοσύνη σε έναν άγνωστο. Για τον λόγο αυτό, είναι πολύ σημαντικό τα μικρά παιδιά να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες ώστε να προστατεύουν τον εαυτό τους.

«Το σχολείο τελείωσε. Όλοι οι συμμαθητές της Μελίνας έχουν φύγει. Μόνο εκείνη περιμένει υπομονετικά έξω στο πεζοδρόμιο. Μια κυρία περνάει από μπροστά της. “Ελα μαζί μου”, της λέει. “Δεν έρχομαι,

89

Λέμε ΟΧΙ!

Οδηγός για Εκπαιδευτικούς Προδρομικής Εκπαίδευσης - Α τάξης Δημοτικού

Παραμύθι: Η Κοκκινοσκουφίτσα

Περιγραφή:

Πρόκειται για το γνωστό κλασικό παραμύθι, το οποίο επικράτησε σε έντυπη μορφή από τους Περό και Αδελφούς Γκριμ. Η Κοκκινοσκουφίτσα είναι ένα κοριτσάκι που πήρε το όνομά της από την κόκκινη κάπα που της χάρισε η γιαγιά της. Ζει σε ένα σπιτάκι κοντά στο δάσος με τη μαμά της, ενώ στην άλλη μεριά του δάσους ζει η γιαγιά της. Η Μαμά ζητά από την Κοκκινοσκουφίτσα να πάρει ένα καλάθι με φαγητό στη γιαγιά, δίνοντάς της, τις εξής συμβουλές:

- **Να ακολουθήσει συγκεκριμένη διαδρομή**
- **Να μην χασομερά / αφαιρείται στον δρόμο**
- **Να μην μιλήσει με αγνώστους**

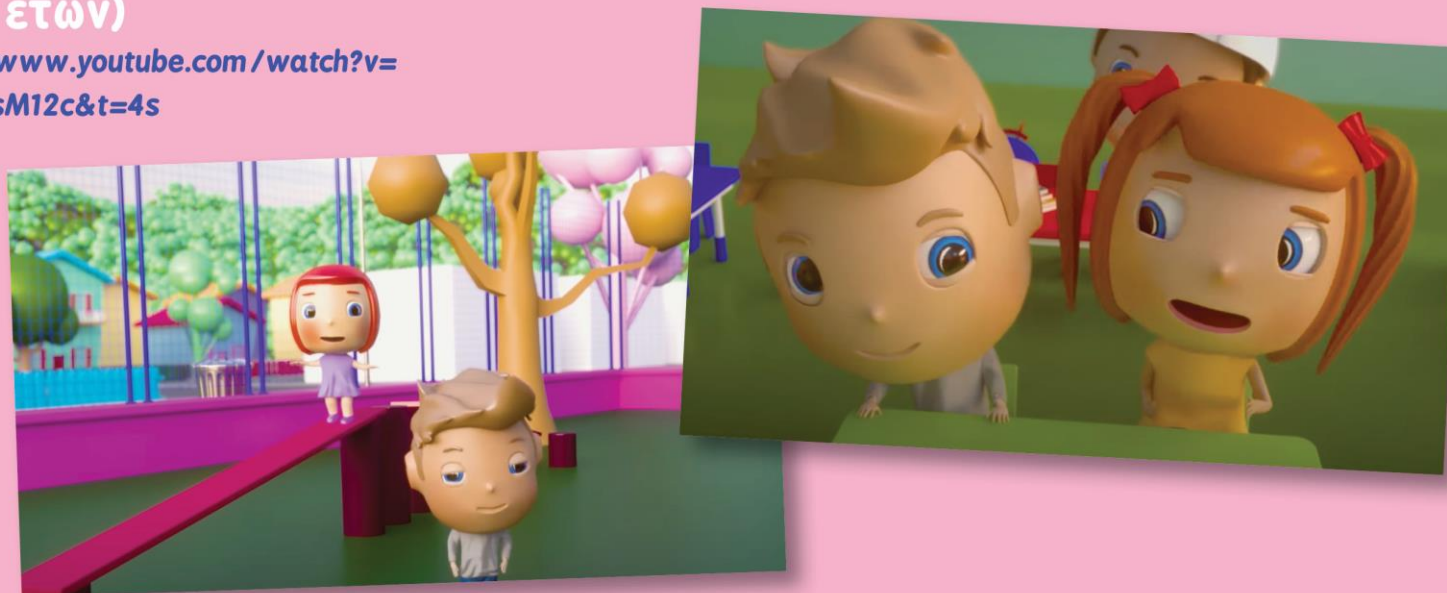
Η Κοκκινοσκουφίτσα δεν ακολουθεί (αγνοεί) τις συμβουλές, συναντάει στο δάσος τον Λύκο, πιάνει κουβέντα μαζί του και του δίνει προσωπικές της πληροφορίες. Ο Λύκος πηγαίνει πρώτος στο σπίτι της γιαγιάς, την κλειδώνει σε ένα ερμάρι / σκοτεινό μέρος, παίρνει τη θέση της και περιμένει την Κοκκινοσκουφίτσα. Όταν η Κοκκινοσκουφίτσα φτάνει στο σπίτι της γιαγιάς, δέχεται επίθεση από τον Λύκο. Τότε ζητάει βοήθεια τρέχοντας και ένας ξυλοκόπος

Ταινία: Το μυστικό της Νίκης 2 - Η περιπέτεια του Βίκτωρα (4-10 ετών)

<https://www.youtube.com/watch?v=d0DSvwsM12c&t=4s>

Περιγραφή:

«Το μυστικό της Νίκης 2 - Η περιπέτεια του Βίκτωρα» αποτελεί εκπαιδευτικό εργαλείο της Καμπάνιας «ΕΝΑ στα ΠΕ-ΝΤΕ» του Συμβουλίου της Ευρώπης και έχει υλοποιηθεί...

- σε συνεννόηση με την Επιτροπή Lanzarote του Συμβουλίου της Ευρώπης
- με την επιστημονική επίβλεψη του Γιώργου Νικολαΐδη, Ψυχιάτρου, Διευθυντή της Διεύθυνσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας-Κέντρου για τη μελέτη και την πρόληψη της κακοποίησης-παραμέλησης των παιδιών του Ιν-

ΑΣ ΞΕΚΟΥΡΑΣΤΟΥΜΕ ΜΕ ΕΝΑ ΜΟΝΟΛΕΠΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

5 Σπρώξε πιο δυνατά... να φύγουν τα εμπόδια!

Τα παιδιά στέκονται όρθια και τους δίνεται οδηγία να κινήσουν τα χέρια και το σώμα μπροστά, σαν να σπρώχνουν ένα τοίχο με δύναμη. Μετά προς τα δεξιά, αριστερά, κάτω και πάνω, έτσι ώστε να φύγουν όλα τα εμπόδια! Χαλαρώνουν τα χέρια και το σώμα και κάθονται στις θέσεις τους.

7 Ας τεντωθούμε!

Τα παιδιά κάθονται, κλείνουν τα μάτια και τους ζητείται τρεις φορές να κάνουν εισπνοή από τη μύτη, εκπνοή από το στόμα. Μετά σηκώνονται και τεντώνουν χέρια και πόδια όσο πιο ψηλά μπορούν. Επαναλαμβάνουν τα τεντώματα τρεις φορές. Χαλαρώνουν τα χέρια και κάθονται!

6 Παίζω με ένα μπαλόνι!

Τα παιδιά στέκονται όρθια. Κάνουν πως κρατάνε ένα μπαλόνι και παίζουν με αυτό, χρησιμοποιώντας τα χέρια τους. Μετά χρησιμοποιούν μόνο το ένα χέρι και μετά μόνο το κεφάλι!

«Ο Κανόνας των Εσωρούχων»

ΚΥΡΙΑ ΣΗΜΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

1. Το σώμα σου σου ανήκει - Ιδιωτικότητα

2. Τα καλά και κακά αγγίγματα

3. Τα καλά και κακά μυστικά

4. Δίκτυο ασφάλειας: Να εμπιστευτούν κάποιο ενήλικο άτομο και να αποταθούν για βοήθεια (οικογένεια, ειδικοί, εκπαιδευτικοί, τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας, αστυνομία)

(<https://www.coe.int/en/web/children/underwear-rule>)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΣΗΜΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Τα εκπαιδευτικά εργαλεία περιλαμβάνουν:

- Περιγραφή - Κύρια σημεία εκπαιδευτικής παρέμβασης για τον Κανόνα των Εσωρούχων
- Ενδεικτικές δραστηριότητες στη βάση των κυρίων σημείων διδασκαλίας του Κανόνα των Εσωρούχων
- Υλικά - Μέσα

**ΒΑΣΙΚΕΣ
ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΜΕ
ΣΧΟΛΙΑ ΓΙΑ
ΤΟΥΣ/ΤΙΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ**

1. Το σώμα σου σου ανήκει - Ιδιωτικότητα

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: Παραμύθι Συμβουλίου της Ευρώπης
[«Κίκο και το Χέρι»](#) και ΣΠΟΤ (3-7 ετών)
<https://vimeo.com/465062490>

Βασικές ερωτήσεις:

- Γιατί δεν επιτρέπεται να αγγίξει το Χέρι στην περιοχή των εσωρούχων;
- Τι σημαίνει το «Το σώμα μου μου ανήκει»;
- Τι λέει ο «Κανόνας των Εσωρούχων»;

Δραστηριότητες:

- Παιχνίδι/τραγούδι με τα μέρη του σώματος
- Ντύσιμο φιγούρων ή κούκλων
- Τραγούδι «Ο Κανόνας των Εσωρούχων»
- Φιλμάκι για τα ιδιωτικά μέρη
- Ζωγραφίζω τον Κανόνα

<https://rm.coe.int/16806b068b>

-Τι σημαίνει το «σώμα μου μού ανήκει»;

| Ιδιωτικά μέρη - Κανόνας των Εσωρούχων

Σποτ: <https://vimeo.com/465062490>

Τα παιδιά αφού παρακολουθήσουν το βίντεο με τον /την Κίκο συζητούν για τα χρώματα στο Χέρι και την αλλαγή εξαιτίας του κακού αγγίγματος (χαρούμενο και πολύχρωμο το Χέρι στην αρχή και αλλαγή του σε γκρι μετά). Ακολουθεί συζήτηση για τα ιδιωτικά μέρη.

- Γιατί δεν επιτρέπεται να αγγίξει το Χέρι στην περιοχή των εσωρούχων; (ιδιωτικά μέρη, όριο το εσώρουχο)

Ο/Η εκπαιδευτικός ζητά από τα παιδιά να σκεφτούν ότι το σώμα μας είναι όπως το σπίτι μας. Τονίζουμε ότι το σώμα μας μάς ανήκει και ότι μπορούμε να επιλέξουμε σε ποιους θα επιτρέψουμε να μας αγκαλιάσουν, να μας φιλήσουν ή να μας αγγίξουν, έτσι όπως επιλέγουμε σε ποιους θα ανοίξουμε την πόρτα του σπιτιού μας. Έχουμε δικαίωμα να λέμε «Όχι» σε αγγίγματα από γνωστά ή άγνωστα άτομα όταν δεν θέλουμε και νιώθουμε άβολα. Όχι, σημαίνει όχι!

- Γνωρίζεις ποια μέρη του σώματος είναι ιδιωτικά; Μπορείτε να τα εντοπίσετε στις φιγούρες, οι οποίες υπάρχουν στην πινακίδα; (γεννητικά μέρη, οπίσθια, στήθος)

Ονομασία ιδιωτικών μερών του σώματος:

Ο/Η εκπαιδευτικός αναφέρει στα παιδιά ότι θα μάθουν τα ονόματα των ιδιωτικών μερών. Στην πινακίδα υπάρχουν φιγούρες αγοριού και κοριτσιού και τα παιδιά καλούνται να ντύσουν με μαγιό τις φιγούρες. Αναμένεται τα παιδιά να καλύψουν τα ιδιωτικά μέρη.

Ο/Η εκπαιδευτικός ονομάζει το πάνω μέρος του σώματος του κοριτσιού (στήθος), το οποίο είναι καλυμμένο με μαγιό. Επισημαίνεται στα παιδιά ότι στήθος ονομάζεται και για τα αγόρια. Επαναλαμβάνει το ίδιο και για το «πέος» και το «αιδοίο». Είναι αναμενόμενο ότι τα παιδιά θα γελάσουν. Ο/Η εκπαιδευτικός τονίζει στα παιδιά ότι το στήθος, τα οπίσθια, το πέος και το αιδοίο είναι ιδιωτικά μέρη και καλύπτονται εσώρουχο καθημερινά ή με μαγιό, αν τα παιδιά πάνε στη θάλασσα.

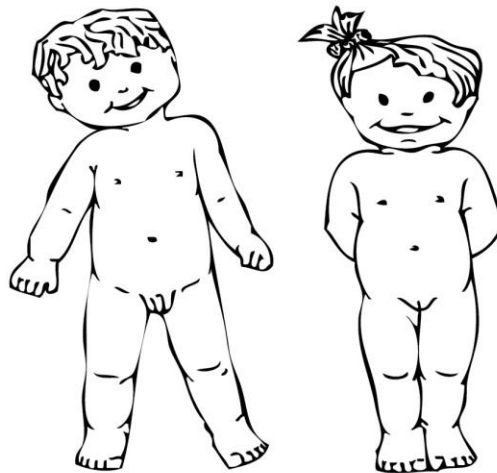
- Τι ρούχα καλύπτουν τα μέρη αυτά; (εσώρουχα ή μαγιό).
- Γιατί είναι καλυμμένα τα μέρη αυτά με εσώρουχα;

Τα ιδιωτικά μέρη καλύπτονται με εσώρουχο για την προστασία και τη σωστή υγιεινή τους. Ο/Η εκπαιδευτικός τονίζει ότι τα ιδιωτικά μέρη δεν τα δείχνουμε σε κανέναν, ούτε αφήνουμε κάποιο άτομο να τα αγγίξει. Μπορεί να αναφερθεί σε άτομα που μπορούν να τα βλέπουν γυμνά, όπως γονείς, γιαγιά /παππούς, μόνο όταν χρειάζεται (π.χ. γιατρός για ιατρική εξέταση, για να τους κάνουν μπάνιο όταν αδυνατούν λόγω ηλικίας ή υγείας) και νοουμένου ότι δεν νιώθουν άβολα ή/και τηρήθηκαν οι απαραίτητες συνθήκες ασφάλειας.

Φιγούρες παιδιών για να ντύσουν:

Φιγούρα Χέρι για να γράψουν ή να ζωγραφίσουν άτομα που εμπιστεύονται. Μπορούν τα παιδιά να σχεδιάσουν το περίγραμμα της δικής τους παλάμης.

Τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας, σελ. 140-141

2. Καλά και κακά αγγίγματα

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: Ταινία: Η περιπέτεια του Βίκτωρα (4-10 ετών)

Βασικές ερωτήσεις:

«Τώρα που σου έμαθα τα κόλπα στο σκέιτ, σε βοήθησα με τα φυτά και σου έκανα και αυτό το δώρο, για να είμαι και εγώ χαρούμενος...»

-Γιατί χρησιμοποίησε τα παραπάνω λόγια το μεγάλο αγόρι; Τι θέλει να πετύχει; Τι αντάλλαγμα ζήτησε;

- Πώς αντέδρασε ο Βίκτωρας;

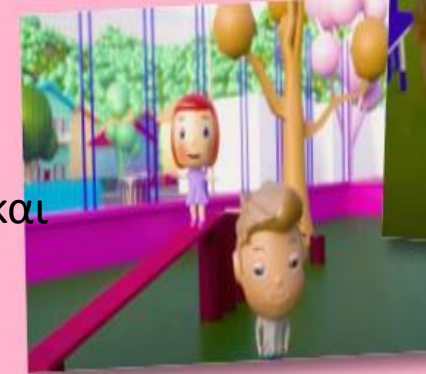
Δραστηριότητες:

- Ο τροχός του Βίκτωρα: Ο/Η εκπαιδευτικός παρουσιάζει έναν μεγάλο τροχό. Ο τροχός είναι χωρισμένος σε μέρη με εικόνες βασισμένες στον Κανόνα των Εσωρούχων (καλά και κακά αγγίγματα, λέω ΟΧΙ, καλά και κακά μυστικά, μιλώ σε κάποιο άτομο που αγαπώ και εμπιστεύομαι). Κάθε φορά ένα παιδί γυρίζει το βέλος και με βάση την εικόνα λέει έναν κανόνα
- Γραμμή γνώμης: Γίνεται συζήτηση με βάση τη δήλωση: Υπάρχουν καλά και κακά αγγίγματα.

Συμφωνώ..... Διαφωνώ..... Δεν ξέρω Τα παιδιά δικαιολογούν τη θέση τους

Ταινία: Το μυστικό της Νίκης 2 - Η περιπέτεια του Βίκτωρα
(4-10 ετών)

<https://www.youtube.com/watch?v=d0D5vwsM12c&t=4s>

Υλικά - Μέσα

Οδηγός για Βασικά Υλικά Στιγμιότυπα με τις Ενδεικτικές Δραστηριότητες - 48

Λέμε ΟΧΙ!

Εικόνες με βάση τις ενδεικτικές δραστηριότητες:

Φιγούρες Κίκο, Χέρι:

Εικόνες με αγγίγματα:

48

Έχουμε δικαίωμα να πούμε Όχι σε αγγίγματα από γνωστά ή άγνωστα άτομα όταν δεν θέλουμε και νιώθουμε άσχημα. Όχι, σημαίνει όχι!

ΑΦΙΣΑ

3. Καλά και κακά μυστικά

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: Μικρή ιστορία «Το κουτί με τα μυστικά»
(4-10 ετών)

Βασικές ερωτήσεις:

- Πώς ένιωθε ο/η Άλεξ με αυτό το μυστικό;
- Τι νομίζετε έκανε τελικά ο/η Άλεξ;

Δραστηριότητες:

- Οι φανέλες με τα «μυστικά»
- Φτιάχνουν το μωβ ανθρωπάκι, που ξέρει πολύ καλά να λέει ΟΧΙ
- Φτιάχνει και το δικό του «κουτί» με τα δικά του «μυστικά»
- Φτιάχνουν και το κλειδί για το κουτί με τα μυστικά, το οποίο κρεμάνε στον λαιμό τους για να τους θυμίζει πώς να διαχειρίζονται τα μυστικά τους

Προτεινόμενο σχέδιο μαθήματος

Το κουτί με τα μυστικά

Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να κάνει διαφοροποιήσεις, όπως επιθυμεί ανάλογα με την ομάδα του/της και τους στόχους του/της, στη βάση της ολιστικής παρουσίασης του σκεπτικού που έχει προηγηθεί. Στη συγκεκριμένη πρόταση (διάρκειας μίας σαραντάλεπτης διδακτικής περιόδου) επιλέγονται μόνο κάποιες σκηνές-επεισόδια του παραμυθιού (μυστικά του/της Άλεξ) που ανταποκρίνονται στις εμπειρίες και τις ανάγκες των παιδιών του νηπιαγωγείου ή και της Α' τάξης Δημοτικού. Οι σκηνές αυτές μπορεί να αποδοθούν με ανάγνωση ή με δραματοποίηση ή και με συνδυασμό των δύο τεχνικών. Η ακόλουθη διδακτική πρόταση στηρίζεται σε τεχνικές αφήγησης, δραματοποίησης και παρουσίασης «σεναρίων» προς προβληματισμό και συζήτηση. Και οι τρεις τεχνικές αντλούν περιεχόμενο από το παραμύθι.

Πορεία Διδασκαλίας	Δραστηριότητες	Υλικά - Μέσα
Ενεργοποίηση ενδιαφέροντος	Ο/Η εκπαιδευτικός εμφανίζεται στα παιδιά φορώντας στον λαιμό ένα κλειδί και κρατώντας ένα κλειστό κουτί - μπουύλο, το οποίο τοποθετεί στο πάτωμα / τραπέζι.	Κούκλα, Χάρτινο πλαστικοποιημένο κλειδί Κουτί-μπουύλο

Υλικά - Μέσα:

- Το παραμύθι και οι εικόνες του σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή
- Σχοινί και μανταλάκια για να κρεμάσουμε τις φανέλες (προαιρετικά)
- Ένα κουτί / ένα κλειδί για να μετατραπούν στο «κουτί με τα μυστικά» και στο «κλειδί» του
- Κόκκινες και πράσινες κάρτες
- Φανέλες με αριθμούς
- Ταυτότητα

- Φτιάχνω
- Δημιουργώ
- Κατασκευάζω
τον / την Άλεξ

Από Παργαλία Ανδρέου,
Εκπαιδευτικό Δημοτικής

Υλικά που θα χρειαστώ:

- Τσόχα σε χρώμα σκούρο μωβ (30cm X 30cm)
- Λίγο μαλλί
- Κορδέλα σε χρώμα πορτοκαλί (50 cm)
- Δύο μικρά ματάκια χειροτεχνίας
- Φαλίδα
- Βελόνι
- Καρφίτσα
- Λεπτή κλωστή μωβ
- Βαμβάκι
- Υγρή γόμα
- Λεπτό πεννιέ μαύρο

Διαδικασία:

1. Διπλώνω την τσόχα στη μέση, τοποθετώ το πεννιέ πάνω της (το στερεώνω με μια καρφίτσα) και κόβω γύρω, γύρω.

4. Ζητώ βοήθεια-Δίκτυο ασφάλειας

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: Παραμύθι Συμβουλίου της Ευρώπης « Η Κίκο και το Φωτοσκορπούλι» και Σποτ (4-7 ετών) <https://www.youtube.com/watch?v=-ca28j9t6Cc>

Βασικές ερωτήσεις:

- Τι έκανε η Κίκο όταν της έκλεψαν τις φωτογραφίες;
- Ποιοι άλλοι μπορούν να βοηθήσουν την Κίκο;

Δραστηριότητες:

- Παιχνίδι :Τα παιδιά στέκονται σε κύκλο. Στη μέση βρίσκεται ο/η εκπαιδευτικός. Ο/Η εκπαιδευτικός κλείνει τα μάτια, κρατά μια σφυρίχτρα και γυρίζει γύρω από τον εαυτό του/ της, σφυρίζοντας «φίου, φίου». Στη συνέχεια, σταματά και «δείχνει» ένα παιδί. Το παιδί αυτό πρέπει να πει ποιος/ ποια μπορεί να το βοηθήσει αν βρεθεί στη θέση της Κίκο.

- Τα παιδιά παίρνουν από ένα χαρτόνι σε σχήμα σφυρίχτρας. Σε αυτό ζωγραφίζουν ή γράφουν άτομα ή τηλεφωνικές γραμμές που

Δίκτυο ασφάλειας με άτομα εμπιστοσύνης και τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας

- Άτομα που εμπιστεύεται το παιδί και νιώθει κοντά τους ασφάλεια (π.χ. γονείς /κηδεμόνες, νονά /νονός, γιαγιά κ.ά.)
- Ειδικοί (π.χ. εκπαιδευτικός ψυχολόγος, επισκέπτρια /πτης υγείας)
- Τηλεφωνικές γραμμές (π.χ. 112, 1440, 1460, 1466, 1480, 1455)

Σημαντικό να τονιστεί στα παιδιά ότι πρέπει να ενημερώνουν **άμεσα** κάποιο ενήλικο άτομο που εμπιστεύονται και να **επιμένουν έως ότου κάποιος /κάποια πάρει το θέμα στα σοβαρά.**

| Ζητώ βοήθεια – Δίκτυο ασφάλειας

- Τι κάνει η Κίκο όταν της έκλεψαν τις φωτογραφίες;
- Ποιοι άλλοι μπορούν να βοηθήσουν την Κίκο;

Ο/Η εκπαιδευτικός ενημερώνει τα παιδιά για τις γραμμές βοήθειας. Εξηγεί ότι στις γραμμές απαντούν άτομα που είναι ειδικά (π.χ. ψυχολόγοι) και βοηθούν σε ό,τι χρειαστεί κάποιο άτομο. Τοποθετείται σε περίοπτη θέση ένα μεγάλο χαρτόνι με τις τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας. Δίνεται και ένα φυλλάδιο (σελ. 142-143) με τις τηλεφωνικές γραμμές, για να αποσταλεί και στο σπίτι, έτσι ώστε οι γονείς/κηδεμόνες να ενημερωθούν αλλά να ενημερώσουν και οι ίδιοι τα παιδιά τους. Για τα μικρά παιδιά η πιο εύκολη τηλεφωνική γραμμή για να θυμούνται είναι ο πανευρωπαϊκός αριθμός έκτακτης ανάγκης 112, ο οποίος συνδέεται με την αστυνομία. Σημαντικές είναι και οι τηλεφωνικές γραμμές 1440 (Σύνδεσμος για Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια), 1466 (Hope for Children), 1460 (Γραμμή του Πολίτη της Αστυνομίας Κύπρου) και 1455 (Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού).

S.O.S

Δίκτυο ασφάλειας με άτομα εμπιστοσύνης και τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας

- Άτομα που εμπιστεύεται το παιδί και νιώθει κοντά τους ασφάλεια (π.χ. γονείς/κηδεμόνες, νονά/νονός, γιαγιά κ.ά.)
- Ειδικοί (π.χ. εκπαιδευτικός ψυχολόγος, επισκέπτρια/πτης υγείας)
- Τηλεφωνικές γραμμές (π.χ. 112, 1440, 1460, 1466, 1480, 1455)

Σημαντικό να τονιστεί στα παιδιά ότι πρέπει να ενημερώνουν **άμεσα** κάποιο ενήλικο άτομο που εμπιστεύονται και να **επιμένουν έως ότου κάποιος/κάποια πάρει το θέμα στα σοβαρά.**

4. Σκέφτονται πριν κάνουν οτιδήποτε με την οθόνη

5. Ζητούν βοήθεια όταν τη χρειάζονται

Σποτ <https://vimeo.com/612695143>

- Πώς νιώθει η Κίκο στην αρχή; Τι κάνει;
- Τι κάνει η οθόνη;
- Το Φωτοσκορπούλι πώς συμπεριφέρεται;
- Τι κάνει η Κίκο όταν βλέπει τις φωτογραφίες της παντού;
- Πώς νιώθει;
- Τι κάνει στο τέλος η Κίκο στην οθόνη;
- Θα μπορούσε να είχε διαφορετικό τέλος η ιστορία; Ποιο θα ήταν αυτό;
- Μπορείτε να μου αναφέρετε κάποιες συμβουλές που έδωσε η σοφή Φιλίππα στην Κίκο;

Εισηγήσεις με ενδεικτικές δραστηριότητες στα κύρια σημεία διδασκαλίας:

| Ιδιωτικότητα

- Διάδρομος σκέψης:
 - Η Κίκο έχει μπερδευτεί. Να χρησιμοποιεί την οθόνη ή όχι; Τι να κάνει;

«Χρυσό κανόνες» χρήσης της οθόνης:

- Ζητώ άδεια πριν χρησιμοποιήσω την οθόνη.
- Σκέφτομαι πριν κάνω οτιδήποτε με την οθόνη.
- Ζητώ βοήθεια όταν τη χρειάζομαι.
- Λέω ΟΧΙ σε γυμνές φωτογραφίες και όταν δεν θέλω να με φωτογραφίσουν.

Τεχνική δράματος «καυτή καρέκλα-ανάκριση»: Τοποθετείται ένας / μια συμμετέχων /συμμετέχουσα (εκπαιδευτικός ή παιδί, ανάλογα με τη δυναμική της ομάδας) στην Καυτή Καρέκλα της Ανάκρισης, σε οριοθετημένο χώρο στο κέντρο της τάξης, αναλαμβάνοντας τον ρόλο της «Μητέρας». Τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας αναλαμβάνουν να την «ανακρίνουν», χρησιμοποιώντας τον «φακό / φανάρι» κάνοντας:

- **ερωτήσεις σε σχέση με την απόφασή της να στείλει την Κοκκινোসκουφίτσα στο δάσος.**
- **υποδείξεις σε σχέση με το «λάθος» και την ορθή πρακτική για προστασία των παιδιών από τους ενήλικες.**
- Ανάλογα με την έκβαση της συζήτησης /ανάκρισης και ανάλογα με τις ελλείψεις στο αντίστοιχο περίγραμμα της μαμάς στον τοίχο, γίνονται οι απαραίτητες προσθήκες.
- Τα παιδιά δοκιμάζουν αυτοσχεδιαστικά, με δραματοποιημένη αφήγηση, να αλλάξουν την έκβαση της ιστορίας, «διορθώνοντας /αλλάζοντας» τη στάση της μητέρας. Η/Ο εκπαιδευτικός ή κάποιο άλλο μέλος της ομάδας αφηγείται τη διαφοροποιημένη ιστορία κατά τη διάρκεια του αυτοσχεδιασμού / της δραματοποίησης. Αναμένεται ότι μέσα από τον αυτοσχεδιασμό:
 - **Η Κοκκινোসκουφίτσα δεν θα πάει μόνη στο δάσος.**
 - **Η Μητέρα θα συνοδεύσει την Κοκκινোসκουφίτσα.**
 - **Ο Λύκος δεν θα έχει ευκαιρία να πλησιάσει την Κοκκινোসκουφίτσα.**

Επισημαίνονται τα ακόλουθα:

- **Τα ανήλικα παιδιά δεν μένουν ποτέ χωρίς επίβλεψη.**
- **Τα ανήλικα παιδιά έχουν δικαίωμα στην ασφάλεια και στην προστασία.**
- **Η ευθύνη για την ασφάλεια και προστασία των παιδιών ανήκει στους ενήλικες.**

Υλικά- Μέσα

Υλικά - Μέσα:

Παραμύθι: Η Κίκο και το φωτοσκορπούλι (4 -7 ετών)

<https://rm.coe.int/kiko-manymes-greek/1680a3e6dd>

Σποτ: <https://vimeo.com/612695143>

Είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης, μεταφρασμένα στην ελληνική γλώσσα:

<https://www.coe.int/en/web/children/gre>

Ιστός της αράχνης με πρόσωπα που εμπιστεύονται και νιώθουν ότι τα αγαπούν

**Δίκτυο ασφάλειας
με τηλεφωνικές γραμμές για βοήθεια**

**Ο Ευρωπαϊκός
Αριθμός Έκτακτης Ανάγκης**

γρ μμή

1455

ΣΧΕΣΕΙΣ | ΣΕΞ
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ

**Τηλεφωνική γραμμή βοήθειας
+357 22103234**

**Ευρωπαϊκή γραμμή
στήριξης παιδιών και εφήβων
116111**

Δίκτυο ασφάλειας με τηλεφωνικές γραμμές για βοήθεια

Εθνικό Κέντρο Αξιοποίησης
του Διαδικτύου με Ασφάλεια

1480

Γραμμή Βοήθειας και Καταγγελιών
(επίσημη και δωρεάν υπηρεσία)

Γραμμή
Βοήθειας
Hope For
Children
Helpline

Σύνδεσμος για την Πρόληψη και
Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια

ΓΡΑΜΜΗ ΒΟΗΘΕΙΑΣ 1440

ΔΕΛΤΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΥΡΟΥ

1460
Η γραμμή του πορτί

*Η μέγιστη επικοινωνία
του πορτί*

μάθε πώς να είσαι ασφαλής!

Παιχνίδι με τις τηλεφωνικές γραμμές Βοήθειας / Στήριξης

Γεωργία Σολωμού, εκπαιδευτικός

Φόρεσε την ασφάλειά σου!

Αφού χρωματίσεις τη φανελίτσα (επόμενη σελίδα), κόψε την και με τη βοήθεια του/της δάσκαλου/δασκάλας σου πλαστικοποίησέ την. Έπειτα αν θες μπορείς να προσθέσεις στο πίσω μέρος της ένα μαγνητάκι για να τη στερεώσεις όπου επιθυμείς. Το να έρχεσαι συχνά σε επαφή με τις τηλεφωνικές γραμμές θα σε βοηθήσει να τις εμπεδώσεις!

Διαθεματική προσέγγιση της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησής στη βάση και των εισηγήσεων του Οδηγού

- **Μουσική:**

- Εκμάθηση τραγουδιών (Οδηγός Λέμε ΟΧΙ σελ. 44, 47, 134)
- Μελοποίηση στίχων «Στοπ» στη μικρή ιστορία Δεν πάω πουθενά με ξένους (Οδηγός Λέμε ΟΧΙ σελ.112)

- **Εικαστικές Τέχνες**

- Δραστηριότητες με τη δημιουργία αφισών, δικτύου ασφάλειας, ρολό στον τοίχο/πάτωμα (Οδηγός Λέμε ΌΧΙ σελ. 43, 44,46, 50, 57, 58, 121,
- Κατασκευές με φιγούρες, οι φανέλες κτλ. π.χ. Ο/Η Άλεξ και κουτί με τα μουσικά (Οδηγός Λέμε ΟΧΙ σελ. 85, 115)

- **Αγγλικά:**

- Παραμύθια του Συμβουλίου της Ευρώπης στην αγγλική γλώσσα (Οδηγός Λέμε ΟΧΙ σελ.47, 59)
- Εφαρμογή μεθόδου CLIL στη διδασκαλία των παραμυθιών

- **Φυσική Αγωγή:**

- Παιχνίδια με κίνηση (Οδηγός Λέμε ΟΧΙ σελ.116 «Λύκε λύκε είσαι εδώ;», παιχνίδι «Για φαντάσου να ήμουν» σελ. 58 , παιχνίδι «Άλλα λέω, άλλα κάνω» σελ.134)

- **Φυσικές Επιστήμες:**

- Μέρη του σώματος: να αποφεύγεται η ενοχοποίηση της ονομασίας των ιδιωτικών μερών του σώματος

- Φτιάχνω
- Δημιουργώ
- Κατασκευάζω
τον /την Άλεξ

Ο Χρόνος είναι
ένα παιδί
που παίζει...

γ' μέρος

ΤΙ ΚΑΝΟΥΝ ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ
ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ
ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟΥ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ
ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΔΗΓΟ

ΟΜΑΔΑ 1: ΚΙΚΟ ΚΑΙ ΧΕΡΙ

ΟΜΑΔΑ 2: Η ΚΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΦΩΤΟΣΚΟΡΠΟΥΛΙ

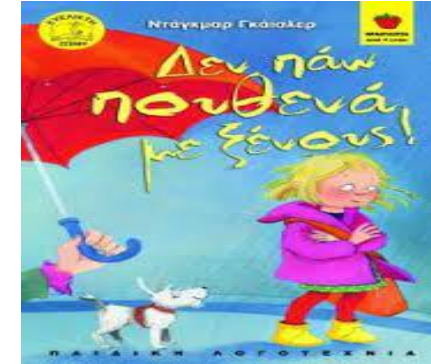

ΟΜΑΔΑ 3: ΤΟ ΚΟΥΤΙ ΜΕ ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ

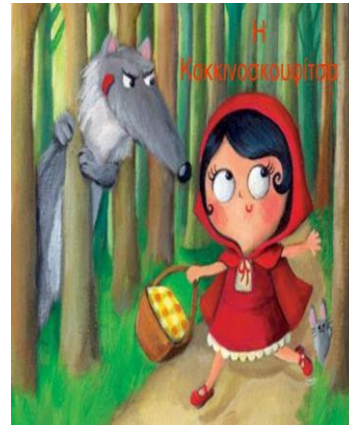

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΔΗΓΟ

ΟΜΑΔΑ 4: ΔΕΝ ΠΑΩ ΠΟΥΘΕΝΑ ΜΕ ΞΕΝΟΥΣ

ΟΜΑΔΑ 5: Η ΚΟΚΚΙΝΟΣΚΟΥΦΙΤΣΑ

ΟΜΑΔΑ 6: Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΟΥ ΒΙΚΤΩΡΑ

feedback

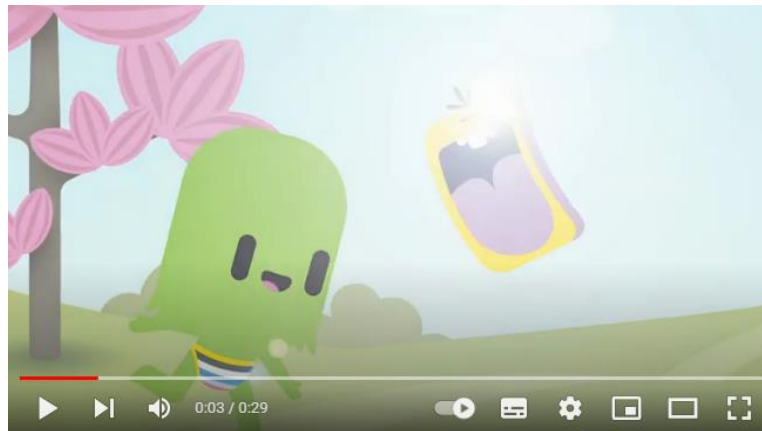
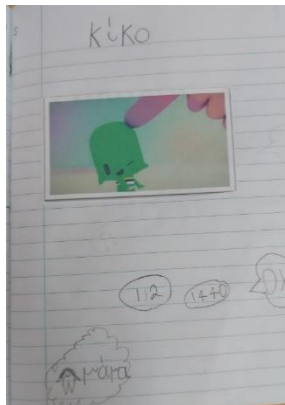
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΟΔΗΓΟΥ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ;

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΟΔΗΓΟΥ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ

- Εφαρμογή κάποιων εκπαιδευτικών εργαλείων στην τάξη μας (Αγωγή Υγείας / Διαθεματικά) **“learning by doing”**
- Υπενθυμίζουμε στους/στις εκπαιδευτικούς του σχολείου μας την αξιοποίηση του Οδηγού.
- Σύντομη παρουσίαση εκπαιδευτικών εργαλείων σε συνεδρία προσωπικού.

Συμβούλιο της Ευρώπης
«Kiko and the manymes»

- **18 Νοεμβρίου** Ευρωπαϊκή Ημέρα προστασίας των παιδιών από τη σεξουαλική εκμετάλλευση και τη σεξουαλική κακοποίηση (αξιοποίηση του Οδηγού στις τάξεις και απλές δράσεις την εβδομάδα αυτή).

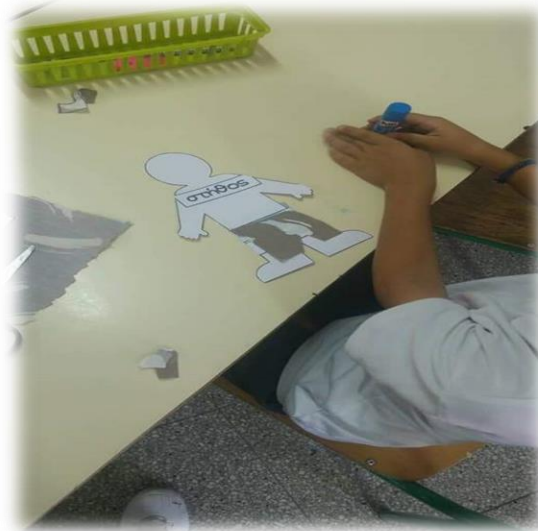

18. Νοεμβρίου
Ευρωπαϊκή Ημέρα
για την Προστασία
των Παιδιών ενάντια
στη Σεξουαλική
Εκμετάλλευση και
τη Σεξουαλική
Κακοποίηση

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

- Ενισχύουμε στη διάδοση εφαρμογής του μέσω οργάνωσης συνδιδασκαλιών και ενδεικτικών διδασκαλιών.

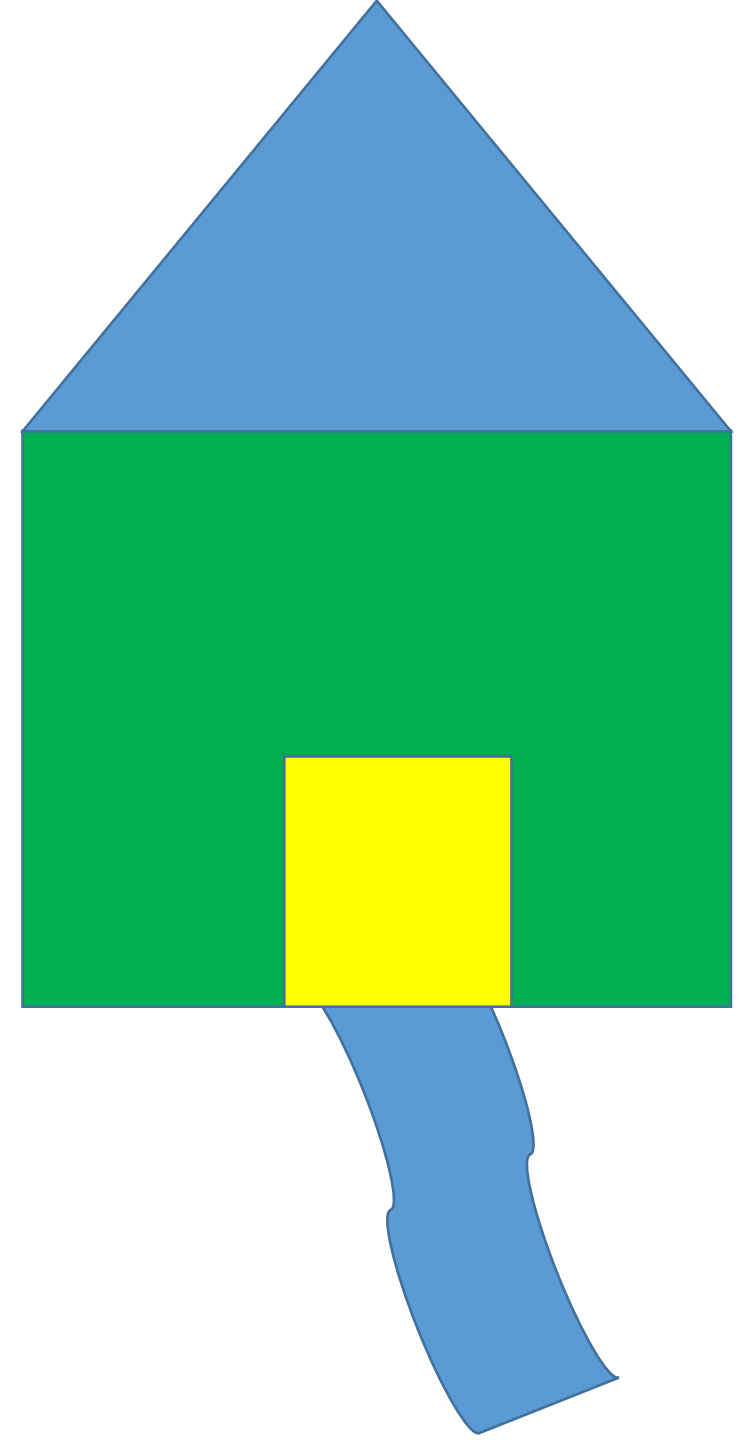
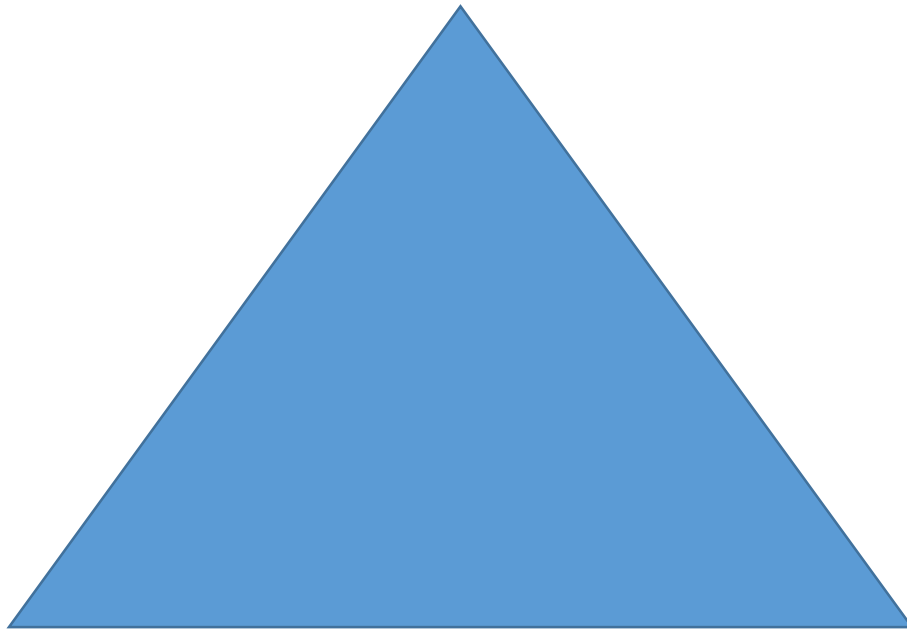
Στήριξη:

- Σύνδεσμος ΕΔΕ Αγωγής Υγείας – Δρ Σούλα Ιωάννου (sioannou@schools.ac.cy)
- Σύμβουλος Αγωγής Υγείας – Φιλιώ Σάββα (fsavva@schools.ac.cy)
- ΠΑΒΙΣ
- Ιστοσελίδα Αγωγής Υγείας (<https://agogyd.schools.ac.cy/index.php/el/>), Συμβουλίου Ευρώπης (<https://www.coe.int/en/web/children/campaign-materials1>), Πρόγραμμα Ένα στα Πέντε (<https://enastapente.gr/el>) κ.ά.

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΑΣ

- Τι κερδίσαμε από τη σημερινή επιμόρφωση;

- Ερωτηματολόγιο αξιολόγησης σεμιναρίων Διημέρου Εκπαιδευτικού Προσχολικής, Δημοτικής και Ειδικής Εκπαίδευσης 2022-2023

<https://forms.gle/FMagaEn32Lm8Rscr5>

(β) Κώδικας QR συνδέσμου ηλεκτρονικής φόρμας αξιολόγησης των σεμιναρίων του Διημέρου Εκπαιδευτικού

**ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ
ΣΑΣ!**

